

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/177/2005

POLACY O ZAKRESIE WŁADZY PREZYDENTA

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LISTOPAD 2005

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2005 roku

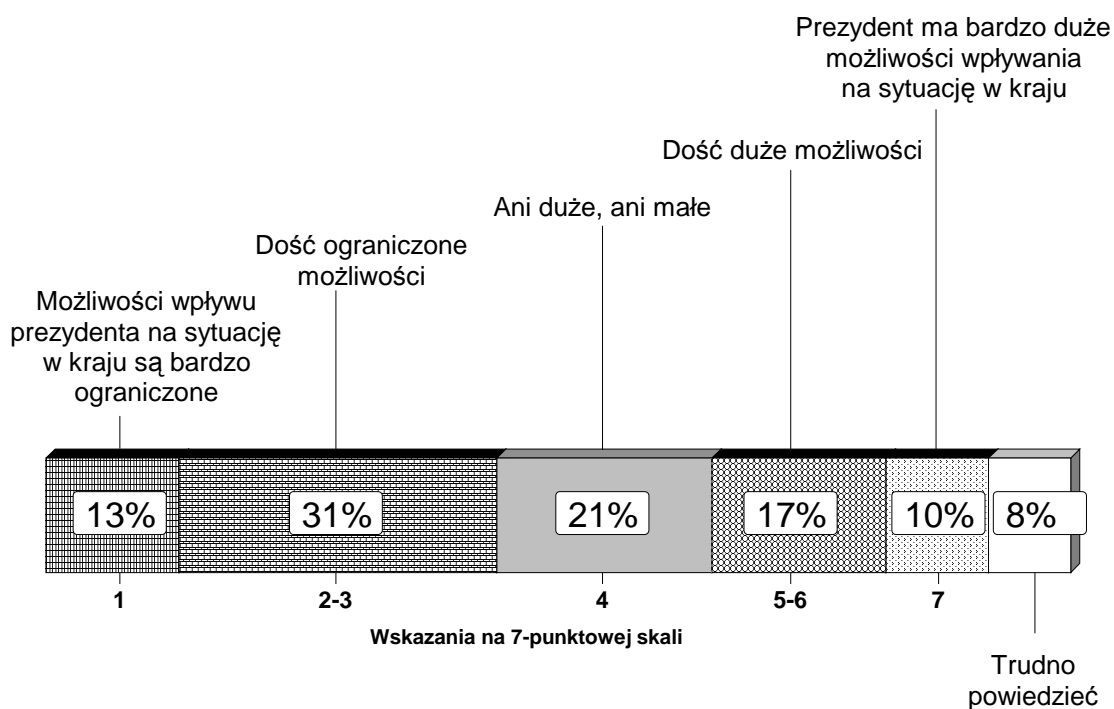
W związku z pojawiającymi się w publicznych dyskusjach koncepcjami przebudowy istniejącego systemu politycznego, w tym postulatami zmian w relacjach i podziale kompetencji między najważniejszymi organami władzy, zapytaliśmy Polaków o ocenę obecnego zakresu uprawnień urzędu prezydenta i stosunek do ewentualnego rozszerzenia jego kompetencji. Pytania dotyczące zakresu władzy prezydenckiej celowo zadaliśmy przed rozstrzygającą II turą wyborów¹, jako że kwestia, kto przez najbliższe pięć lat będzie głową państwa, mogła zaważyć na wskazaniach badanych, którzy, jak uczy doświadczenie, w dużej mierze utożsamiają urząd prezydenta z osobą go piastującą.

Poprosiliśmy ankietowanych o ich własną ocenę zakresu władzy prezydenckiej. Nie pytaliśmy o wiedzę na temat konstytucyjnych uprawnień prezydenta, ale o ich społeczną percepcję - przeświadczenie co do zakresu władzy prezydenckiej ukształtowane poprzez obserwację praktyki funkcjonowania systemu politycznego w ciągu ostatnich lat. Interesowały nas zatem raczej społeczne wyobrażenia na ten temat, ponieważ ankietowani zwykle ujawniają niedostatek kompetencji w kwestiach zapisów konstytucyjnych. Siłą rzeczy, opinie w tej materii są również po części pochodną stylu prezydentury sprawującego jeszcze ten urząd Aleksandra Kwaśniewskiego.

Opinie badanych w kwestii zakresu uprawnień głowy państwa i jego możliwości wpływania na sytuację w kraju okazują się bardzo zróżnicowane. W sumie jednak większa liczba Polaków postrzega je jako dość ograniczone (44%), niż przypisuje urzędowi prezydenckiemu duże możliwości w tym względzie (27%).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (185) zrealizowano w dniach od 13 do 16 października 2005 roku na liczącej 1003 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. ZAKRES UPRAWNIEN PREZYDENTA I JEGO MOŻLIWOŚCI WPŁYWANIA NA SYTUACJĘ W KRAJU SĄ RÓŻNIE OCENIANE. CZY, PANA(I) ZDANIEM, PREZYDENT W POLSCE DUŻO MOŻE, MA DUŻE MOŻLIWOŚCI WPŁYWANIA NA TO, CO SIĘ DZIEJE W KRAJU, CZY TEŻ JEGO MOŻLIWOŚCI DZIAŁANIA SĄ BARDZO OGRANICZONE I MOŻE ON MIEĆ TYLKO NIEWIELKI WPŁYW NA SYTUACJĘ W KRAJU?

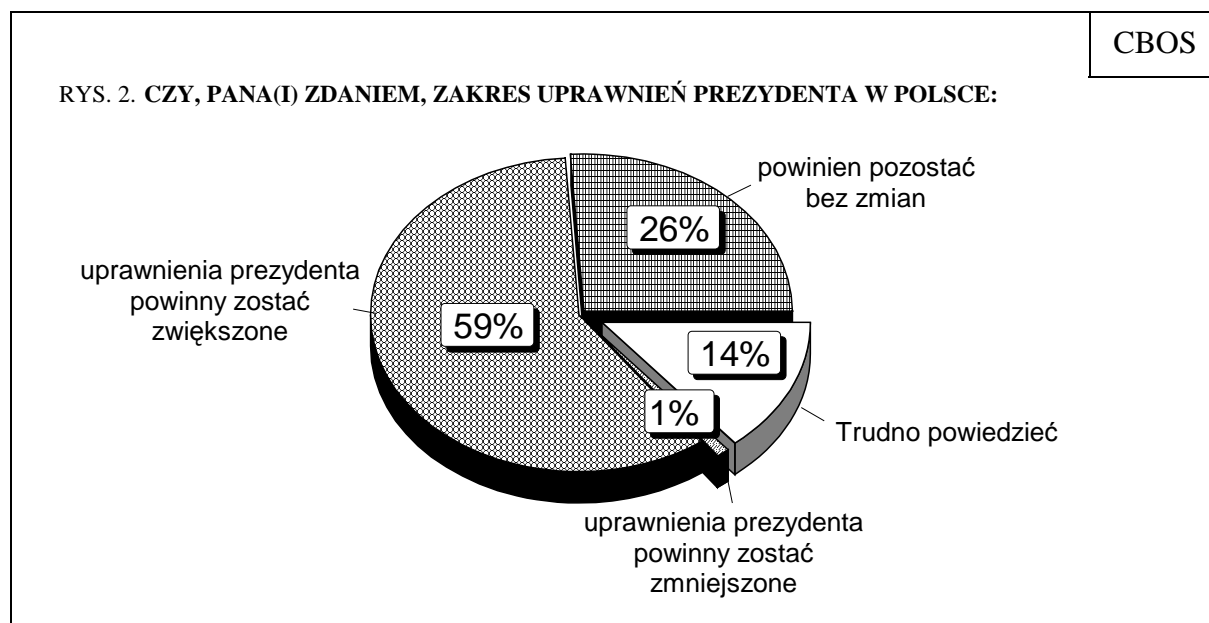

Znaczne rozproszenie opinii w tej kwestii może świadczyć o tym, że istniejący system polityczny jest dla przeciętnego obywatela mało czytelny. Szczególne trudności z oceną zakresu władzy prezydenckiej mają ludzie starsi - w wieku 55 lat i więcej, mieszkańcy wsi, osoby z wykształceniem podstawowym, a przede wszystkim niezainteresowane polityką i niemające wyrobionych poglądów politycznych. Wśród tych respondentów odsetki odpowiedzi „trudno powiedzieć” okazały się znacznie wyższe niż przeciętnie.

Przeświadczenie o dość ograniczonym zakresie władzy prezydenckiej, jeśli chodzi o kształtowanie sytuacji w kraju, przeważa we wszystkich grupach wyróżnionych ze względu na cechy społeczno-demograficzne i przynależność zawodową ankietowanych. Przekonaniu temu sprzyja co najmniej średnie wykształcenie, zainteresowanie polityką oraz lewicowe poglądy polityczne. Z kolei duże możliwości oddziaływania prezydenta na to, co się dzieje w kraju, nieco częściej niż przeciętnie zakładają najmłodszy respondenci, osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, mieszkańcy wsi, a spośród grup społeczno-zawodowych -

rolnicy oraz robotnicy niewykwalifikowani. Lepszym ocenom możliwości jego oddziaływania na sytuację w kraju sprzyjają także prawicowe poglądy polityczne i większa religijność badanych.

Tuż przed II turą wyborów prezydenckich większość Polaków (59%) opowiadała się za zwiększeniem uprawnień prezydenta. O ponad połowę mniejsza grupa (26%) optowała za ich utrzymaniem w obecnym zakresie.

Opinie na ten temat, mimo że rejestrowane przed ostatecznym rozstrzygnięciem wyborów prezydenckich - w trakcie rywalizacji dwóch postrzeganych jako prawicowi kandydatów, okazały się niezależne od deklarowanych poglądów politycznych. Za zwiększeniem uprawnień prezydenta opowiedziało się 67% badanych określających się jako zwolennicy lewicy i 66% respondentów identyfikujących się z prawicą. Nieco większe zróżnicowania rejestrujemy na poziomie elektoratów poszczególnych ugrupowań politycznych. Za zwiększeniem uprawnień prezydenta stosunkowo najsilniej optowali wyborcy Samoobrony oraz, nieco rzadziej, głosujący na PiS. Za niezmiennianiem zakresu władzy urzędu prezydenckiego opowiedzieli się przede wszystkim zwolennicy SLD oraz PSL i, nieco rzadziej, PO. Niemniej jednak nawet w tych elektoratach zdecydowaną większość stanowią osoby chcące poszerzenia kompetencji prezydenta.

Tabela 1

Czy, Pana(i) zdaniem, zakres uprawnień prezydenta w Polsce:	Elektoraty partii politycznych					
	PiS	PO	Samo- obrona	LPR	SLD	PSL
	w procentach					
- powinien pozostać bez zmian	22	27	11	19	32	30
- uprawnienia prezydenta powinny zostać zwiększone	65	61	72	60	60	63
- uprawnienia prezydenta powinny zostać zmniejszone	1	0	3	5	0	3
Trudno powiedzieć	12	12	14	16	8	4

Przed rozstrzygającą II turą wyborów za zwiększeniem uprawnień prezydenta w większości byli też zwolennicy zarówno Lecha Kaczyńskiego, jak i Donalda Tuska. Ci ostatni jednak częściej niż elektorat Lecha Kaczyńskiego zakładali utrzymanie dotychczasowego zakresu władzy prezydenta.

Tabela 2

Czy, Pana(i) zdaniem, zakres uprawnień prezydenta w Polsce:	Potencjalne elektoraty		Osoby zapowiadające absencję w II turze wyborów prezydenckich
	Lecha Kaczyńskiego	Donalda Tuska	
	w procentach		
- powinien pozostać bez zmian	18	29	30
- uprawnienia prezydenta powinny zostać zwiększone	69	61	50
- uprawnienia prezydenta powinny zostać zmniejszone	2	0	2
Trudno powiedzieć	11	10	18

Polacy są przekonani, że w naszym kraju możliwości działania prezydenta nie są zbyt wielkie. Niemal dwukrotnie więcej ankietowanych określa jego kompetencje raczej jako małe niż duże. Przed rozstrzygającą II turą wyborów prezydenckich większość Polaków, i to niezależnie od orientacji politycznej, opowiedziała się za zwiększeniem kompetencji głowy państwa. O ponad połowę mniejszą liczebnie grupę stanowili ci, którzy są zdania, że zakres uprawnień prezydenta powinien pozostać bez zmian. W badaniu nie podkreślaliśmy, że

zwiększenie władzy prezydenckiej wymagałoby zmian w konstytucji, ale na podstawie wyników innych badań można sądzić, iż uświadomienie ankietowanym takiej konieczności mogłoby nieco obniżyć poparcie dla tego rozwiązania. Spora grupa Polaków uznaje bowiem, że na zmiany w obowiązującej konstytucji jest jeszcze za wcześnie.

Opracowała
Agnieszka CYBULSKA

A N E K S

Tabela 1. Zakres uprawnień prezydenta i jego możliwości wpływania na sytuację w kraju są różnie oceniane. Czy, Pana(i) zdaniem, prezydent w Polsce dużo może, ma duże możliwości wpływania na to, co się dzieje w kraju, czy też jego możliwości działania są bardzo ograniczone i może on mieć tylko niewielki wpływ na sytuację w kraju? 1 - Możliwości wpływu prezydenta na sytuację w kraju są bardzo ograniczone; 2 - Dość ograniczone możliwości; 3 - Ani duże, ani małe; 4 - Dość duże możliwości; 5 - Prezydent ma bardzo duże możliwości wpływania na sytuację w kraju

(%)

	1	2	3	4	5	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	13	31	21	17	10	8	1000
Płeć							
Mężczyźni	17	32	19	16	11	5	439
Kobiety	11	31	23	16	10	9	501
Wiek							
18-24 lat	8	29	25	22	10	5	145
25-34	16	37	22	14	8	3	167
35-44	11	38	19	19	9	4	148
45-54	12	29	27	17	12	4	190
55-64	21	31	20	7	10	11	123
65 lat i więcej	16	24	14	16	13	18	167
Miejsce zamieszkania							
Wieś	12	28	17	18	14	12	352
Miasto do 20 tys.	18	35	22	11	10	5	120
20-100 tys.	14	32	22	15	10	7	180
101-500 tys.	13	32	26	18	7	4	168
501 tys. i więcej mieszk.	14	36	26	15	6	3	120
Wykształcenie							
Podstawowe	13	29	13	14	12	18	274
Zasadnicze zawodowe	13	29	22	19	12	5	239
Średnie	16	32	24	15	10	3	326
Wyższe	10	39	29	18	4	0	101
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	11	35	38	6	8	2	59
Prac.umysł.niż.szczebła	11	35	23	20	8	3	95
Pracownicy fiz.- umysł.	13	34	21	21	8	3	71
Robotnicy wykwalifikowani	19	23	25	14	15	4	75
Robotnicy niewykwalifik.	15	33	14	21	12	5	52
Rolnicy	13	31	13	23	14	6	49
Pracujący na własny rach.	11	42	25	12	10	0	25
Bierni zawodowo							
Renciści	14	34	13	12	14	14	99
Emeryci	19	23	17	15	12	13	196
Uczniowie i studenci	8	34	28	21	6	3	72
Bezrobotni	9	36	27	8	9	11	108
Gospodynie domowe i inni	10	33	14	32	8	3	40
Pracuje w:							
inst. państw., publicznej	15	37	24	15	7	2	141
spółce właścicieli							
prywatnych i państwa	13	35	24	18	6	4	70
sekt. pryw. poza rolnict.	14	28	24	18	12	4	165
prywatnym gosp. rolnym	14	30	13	23	13	6	59
Dochody na jedną osobę							
Do 300 zł	12	27	22	23	13	4	111
301-500	14	37	22	12	10	4	170
501-900	16	31	23	16	8	6	212
901-1200	16	27	18	23	12	5	88
Powyżej 1200 zł	6	49	14	18	6	6	51
Ocena własnych war. mater.							
Złe	18	35	16	14	9	8	293
Średnie	12	30	24	16	10	9	410
Dobre	12	29	23	19	12	5	237
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	15	18	19	15	16	17	68
Raz w tygodniu	13	30	22	17	12	6	491
1-2 razy w miesiącu	13	29	25	19	6	8	164
Kilka razy w roku	12	34	20	17	9	7	179
W ogóle nie uczestniczy	14	42	14	13	7	10	99
Poglądy polityczne							
Lewica	18	36	22	12	13	0	154
Centrum	13	33	24	18	8	2	279
Prawica	10	35	23	19	10	3	264
Trudno powiedzieć	15	22	15	14	12	23	242

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, zakres uprawnień prezydenta w Polsce: 1 - powinien pozostać bez zmian; 2 - uprawnienia prezydenta powinny zostać zwiększone; 3 - uprawnienia prezydenta powinny zostać zmniejszone

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	26	59	1	14	1001
Płeć					
Mężczyźni	26	63	2	9	440
Kobiety	25	59	1	15	501
Wiek					
18-24 lat	34	54	4	8	145
25-34	34	60	1	5	167
35-44	25	63	2	10	148
45-54	22	67	0	10	190
55-64	16	67	1	16	123
65 lat i więcej	20	54	0	27	168
Miejsce zamieszkania					
Wieś	24	59	1	16	353
Miasto do 20 tys.	32	54	1	12	120
20-100 tys.	24	61	2	14	180
101-500 tys.	26	66	0	7	168
501 tys. i więcej mieszk.	25	64	2	10	119
Wykształcenie					
Podstawowe	21	59	1	19	275
Zasadnicze zawodowe	21	65	2	13	239
Średnie	30	60	1	9	325
Wyższe	35	58	0	7	101
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	41	54	0	6	59
Prac. umysł. niż. szczebla	35	57	2	6	95
Pracownicy fiz.- umysł.	32	60	0	8	71
Robotnicy wykwalifikowani	31	57	6	5	75
Robotnicy niewykwalifik.	10	80	0	10	52
Rolnicy	21	60	0	19	49
Pracujący na własny rach.	45	52	0	3	25
Bierni zawodowo					
Renciści	18	66	0	16	101
Emeryci	16	61	0	23	195
Uczniowie i studenci	35	52	4	8	72
Bezrobotni	27	62	1	10	108
Gospodynie domowe i inni	12	70	2	16	40
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	31	62	2	5	141
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	27	65	3	5	70
sekt. pryw. poza rolnict.	34	56	2	8	165
prywatnym gosp. rolnym	16	65	0	18	60
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	24	65	0	11	111
301-500	31	60	1	8	170
501-900	23	64	1	13	212
901-1200	34	52	4	10	87
Powyżej 1200 zł	27	64	0	9	51
Ocena własnych war. mater.					
Złe	19	66	1	14	294
Średnie	29	56	1	14	410
Dobre	28	62	2	8	237
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	12	62	2	24	68
Raz w tygodniu	27	59	1	13	492
1-2 razy w miesiącu	24	60	1	15	164
Kilka razy w roku	24	64	2	11	178
W ogóle nie uczestniczy	33	51	2	14	99
Poglądy polityczne					
Lewica	26	67	0	6	154
Centrum	29	64	0	7	279
Prawica	24	66	3	8	265
Trudno powiedzieć	23	47	1	28	242